

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

9/s (3) 2023

2023

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 5/9 (3)-2023

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2023

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакарров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАРИ:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси

Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Тайланова Шоҳида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.
Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамият.

Таҳририят манзили:

Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com
Телеграм канал: https://t.me/scienceproblems_uz

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

<i>Шарипов Шоҳруз Фахриддин ўғли</i> ХОРИЖИЙ МАМЛАКАТЛАРДА ХУСУСИЙЛАШТИРИШ СИЁСАТИ ТАРИХИ	9-14
<i>Хо'jamuratov Umarjon Rustamovich</i> O'ZBEKISTONDA QISHLOQ XO'JALIGINI RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	15-22
<i>Raxmanov Zafar Odilovich, Aloxunov Alisher Axmadjonovich</i> FARG'ONA VODIYSI YODGORLIKLARIDA ANIQLANGAN TAMG'ALI SOPOL IDISHLAR.....	23-26
<i>Mirhakimova Feruza Xoldorjon qizi</i> МАНМУДХО'JA ВЕНБУДИЙ УY МУЗЕYI ТАРИХИ	27-31
<i>Жабборова Ойдина Ихтиёржон қизи</i> XX АСРНИНГ 20-30 ЙИЛЛАРИДА МАҲАЛЛИЙ ТАРАҚҚИЙПАРВАРЛАР ТОМОНИДАН ИҚТИДОРЛИ ЁШЛАРНИ ГЕРМАНИЯГА ЎҚИШГА ЮБОРИЛИШНИНГ ТАШКИЛ ҚИЛИНИШИ.....	32-35

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

<i>Эшов Мансур Пулатович, Насырходжаева Дилафруз Сабитхановна</i> ЯШИЛ ИҚТИСОДИЁТ КОНЦЕПЦИЯСИ ВА УНИНГ ШАКЛЛАНИШ ХУСУСИЯТЛАРИ	36-43
<i>Шадманов Эркин Шеркулович</i> МЕТОДОЛОГИЯ ОЦЕНКИ ВЛИЯНИЯ ДЕТЕРМИНАНТ ПРЯМЫХ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ НА ЭКОНОМИЧЕСКИЙ РОСТ	44-52
<i>Асатуллаев Хуршид Сунатуллаевич</i> ДАВЛАТ ФИСКАЛ (БЮДЖЕТ-СОЛИҚ) СИЁСАТИНИНГ ИҚТИСОДИЙ ЎСИШ ВА БАНДЛИККА ТАЪСИРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ.....	53-60
<i>Кулибоев Азамат Шоназарович</i> ДАВЛАТ ТИББИЁТ ТАШКИЛОТЛАРИНИ БЮДЖЕТДАН МОЛИЯЛАШТИРИШ ЖАРАЁНИ ТАҲЛИЛИНИНГ НАЗАРИЙ-УСЛУБИЙ ЖИҲАТЛАРИ.....	61-68
<i>Razzaqova Durdon Adashboy qizi</i> IQTISODIYOTNI RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA BUXGALTERIYA DASTURINING AFZALLIKLARI VA KAMCHILIKLARI.....	69-76
<i>Muminova Elnorahon Abdugarimovna, Uraimjonov Azizbek Raxmonjon o'g'li</i> YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING O'RNI	77-86
<i>Эргашев Отамурод Тоштемурович</i> КИЧИК БИЗНЕСНИ МОЛИЯ-КРЕДИТ МЕХАНИЗМЛАРИ ОРҚАЛИ ҚўЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ Йўналишлари.....	87-93
<i>Matyoqubova Dilfuza Olimboyevna, Qobulov Ozodbek O'ktamboy og'li</i> MINTAQALARDA GLOBAL OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGI VA QISHLOQ XO'JALIGINI RIVOJLANTIRISHDA TADQIQOTNING O'RNI	94-97
<i>Isaqova Zebo Murodovna</i> DAVLAT BOSHQARUVI TIZIMINI RIVOJLANTIRISHDA LOYIHA BOSHQARUVI STANDARTLARI INTEGRATSIYASI.....	98-104
<i>Улашов Алибой Рашид ўғли</i> ҚОЗОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИҚТИСОДИЁТИНИ РИВОЖЛАНИШИДА МИНТАҚАВИЙ ТАФОВУТЛАРНИНГ ЎРНИ	105-113

<i>Матюсупов Бунёд</i> АҚЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДАН ТУРИЗМ ДЕСТИНАЦИЯЛАРИ ВА ШАҲАРЛАРДА САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ	1114-123
<i>Мухитдинова Камола Алишеровна</i> ИҚТИСОДИЁТДА ИНВЕСТИЦИОН ФАОЛИЯТИ ВА УНИ БЕЛГИЛОВЧИ ОМИЛЛАР	124-131
<i>Ҳакимов Ҳакимжон</i> ДАВЛАТ ҚИММАТЛИ ҚОҒОЗЛАРИ БЎЙИЧА ДАРОМАДЛИЛИК ЭГРИ ЧИЗИҒИНИНГ ШАКЛЛАНИШ ХУСУСИЯТЛАРИ	132-141
<i>Achilova Ramziya A'zamovna</i> ISHCHI KUCHI VA UNING BANDLIGI	142-149
<i>Nasriddinova Dildora Shukrullayevna</i> OLIY TA'LIM XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING TADQIQOTLARINI TAKOMILLASHTIRISH VA MODELLARINI YARATISH	150-157
09.00.00 - ФАЛСАФА ФАНЛАРИ	
<i>Хайридинов Аббосхон Анварович</i> YOSHLAR ORASIDA MAFKURAVIY TAHDIDLARNI OLDINI OLISHDA HUQUQ TARTIBOT ORGANLARINING VAZIFALARI	158-162
<i>Jurayev Alisher Tulqinboyevich</i> TA'LIMGA OID DAVLAT SIYOSATINI AMALGA OSHIRISHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLARNING IJTIMOY AHAMIYATI	163-170
<i>Бекбаев Рауф Рустамович</i> ТРАДИЦИОНАЛИЗМ В ФИЛОСОФИИ КОНФУЦИАНСТВА.....	171-176
<i>Qayumova Aziza Toshmuradovna</i> IBN XALDUNNING SOSIOLOGIK QARASHLARINI O'RGANISHNING METODOLOGIK JIHATLARI.....	177-183
<i>Shokirov Mubin Rustamovich</i> MILLIY O'ZLIKNI ANGLASHDA TARIXIY TAFAKKUR MADANIYATINING O'RNI VA AHAMIYATI.....	184-188
<i>Нуруллаева Зулхумор Сидаматовна</i> МАҚОМ САНЪАТИ БАДИИЙ-ЭСТЕТИК ХУСУСИЯТЛАРИНИНГ ФАЛСАФИЙ ТАҲЛИЛИ	189-193
<i>Наврўзова Гулчеҳра Нигматовна</i> “ҲУШ ДАР ДАМ” МОҲИЯТИ: МЕТАФИЗИК ТАҲЛИЛ	194-199
<i>O'razov Bobir Baxtiyorovich</i> IJTIMOIY DAVLATNING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARI: VUJUDGA KELISH SHARTLARI, BELGILARI VA FUNKSIYALARI	200-204
10.00.00 - ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ	
<i>Xolmatova Malika Ibadullayevna</i> AD'JEKTIVLI IDIOMALAR: QO'LLANILISHI, KELIB CHIQISHI VA MADANIY AHAMIYATI TAHLILI.....	205-209

<i>Olga Filippova</i> CLUSTER IMPLEMENTATION OF FUNCTIONS OF REDUNDANCY MEANS.....	210-222
<i>Эргашева Асаль Эркиновна</i> СПЕЦИФИКА РИТМИЧЕСКОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ПРОЗЫ МАРИНЫ ЦВЕТАЕВОЙ	223-226
<i>Xaitova Gulhayo Tovasharovna</i> TILSHUNOSLIKDA “YAQIN – UZOQ” OPPOZITSIYASINING CHOG‘ISHTIRMA TADQIQI MASALASI (ingliz va o‘zbek tillari misolida)	227-231
<i>Rustamova Dilrabo</i> ATAMALAR LUG‘ATIDA LUG‘AT MAQOLASINING TUZILISHI.....	232-241
<i>Кдырбаева Бахытгуль Кеунимжаевна</i> ПАРНЫЕ СЛОВА В КАРАКАЛПАКСКОМ ЯЗЫКЕ: ОБЗОР ОСНОВНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ.....	242-248
<i>Fayziyeva Aziza Anvarovna, Sadirova Sitara Sobirovna</i> TARJIMA MUAMMOLARINI YECHISH STRATEGIYALARI	249-253
<i>Alaudinova Dilnoza Rustam qizi</i> FRAZEOLOGIK (TURG‘UN) BIRIKMALAR VA ULARNI TARJIMA QILISH USULLARI	254-260
<i>Erdonova Muxlisa Hoshim qizi</i> ORNITONIM KOMPONENTLI MAQOLLARNING LINGVISTIK TADQIQI.....	261-265
12.00.00 – ЮРИДИК ФАНЛАР	
<i>Zaripov Mirzali Miraliyevich</i> KORRUPTSIYA MUAMMOLARINING SABABLARI VA YECHIMLARI	266-270
13.00.00 – ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ	
<i>Yuldashev Mengali Ziyaduloyevich</i> BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QITUVCHILARIDA MUSTAQIL ISHLASH KOMPITENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH.....	271-276
<i>Yarkinay Nurumbekova Anarmatovna</i> INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA MURABBIYLIK KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISH PEDAGOGIK ZARURAT.....	277-284
<i>Sadullayev Dilmurod Baxtiyor o‘g‘li</i> INNOVATSIYA BOSHQARUV ASOSIDA BOSHQARUV XODRLARINI TAYYORLASH SIFATINI OSHIRISH OMILLARI	285-290
<i>Xudayqulova Zarifa Ummatqulovna</i> BO‘LAJAK PEDAGOGLARNI AKSIOLOGIK YONDASHUVLAR ASOSIDA MA‘NAVIY-MA‘RIFIY FAOLIYATGA TAYYORLASH IMKONIYATLARINI TAKOMILLASHTIRISH	291-301
<i>Бекчанова Солиха Давлатназаровна</i> ТИББИЁТ ОЛИЙ ТАЛИМ МУАССАСАЛАРИ ТАЛАБАЛАРИДА ДИВЕРГЕНТ ТАФАККУРНИ РИВИЖОЛАНТИРИШНИНГ ПЕДАГОГИК ИМКОНИАТЛАРИ	302-307
<i>Xasanova Gulsanam Xusanovna</i> MAGISTRATURA TALABALARING TASHKILY-BOSHQARUV KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK MODELINI	308-314
<i>Allanazarov Qo‘ldosh Olimovich</i> TALABALARNING TANLAGAN KASBIY FAOLIYATI VA IJODIY QOBILIYATLARINI INTERFAOL METODLAR ORQALI RIVOJLANTIRISH	315-319

<i>Umarov Nurbek Irkinovich</i> KVEST TEXNOLOGIYASINI TA'LIM JARAYONIDA QO'LLASH ASOSLARI	320-324
<i>Буранова Мадина Уктамовна</i> ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТРАДИЦИОННОГО И НЕТРАДИЦИОННОГО ВИДОВ ЧТЕНИЯ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ	325-330
<i>Зияева Хушнудабону Илхомжон кизи</i> ПУТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ТЕХНОЛОГИЙ ФОРМИРОВАНИЯ РЕЧЕВЫХ НАВЫКОВ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ РУССКОГО ЯЗЫКА	331-339
<i>Toshpulatova Dilraboixon Sobirjonovna</i> BIOLOGIYA FANINI O'QITISH JARAYONIDA O'QUVCHILARNING KREATIV QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISH	340-346
<i>Madaminova Nargiza Zuxridinovna</i> YOSHLAR MA'NAVIY MADANIYATINI YUKSALTIRISHDA IJTIMOIY FANLARNING AHAMIYATI	347-351
<i>Shomurzayeva Nasiba Xoshimovna</i> PIYODA YURISH SAYOHATLARNI TALABALAR O'RTASIDA OMMALASHTIRISH	352-356
<i>Xoliyorov Murod Shavkatovich</i> O'QUVCHI YOSHLARDA IJTIMOIY MOTIVLARNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHARTLARI.....	357-362
<i>Хамроқулова Дилнавоз</i> БОЛАЛАРДА ТАБИАТГА ДОИР ТАСАВВУР ВА ТУШУНЧАЛАРНИ ШАКЛЛАНИШИ....	363-366
<i>Tursunova Shaxzoda Baxromovna</i> TEXNOLOGIYA TA'LIMI O'QITUVCHILARINING IJODKORLIK QOBILIYATI VA BOSHQARUV MAHORATINI RIVOJLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLAR.....	367-373
<i>Usmonov Abdurashid Norbo'tayevich</i> O'QUVCHILARDA DEVIANT XULQ SHAKLLARINING NAMOYON BO'LISHI VA TAHLILI	374-380
<i>Ўтанов Ўткир</i> ЎЗБЕКИСТОНДА ЎҚИТУВЧИ МАЪНАВИЙ ҚИЁФАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ КОНЦЕПТУАЛ АСОСЛАРИ	381-387
<i>Kuchkarov Bahodir Tashmurodovich</i> BO'LAJAK HARBIY OFITSERLARDA UMUMMADANIY KOMPETENTLIKNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK OMILLARI	388-392

Tursunova Shaxzoda Baxromovna

PhD, Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori,
Namangan davlat universiteti o'qituvchisi
Email: tshahzoda582@gmail.com

TEKNOLOGIYA TA'LIMI O'QITUVCHILARINING IJODKORLIK QOBILIYATI VA BOSHQARUV MAHORATINI RIVOJLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLAR

Annotatsiya. Ushbu maqolada bo'lajak texnologiya ta'lim o'qituvchilarining ijodkorligini rivojlantirish orqali texnologik faoliyatga tayyorlash, o'quv-tarbiya jarayonida ijodkor, yuqori malakali bo'lishiga, ular tayyor bilimlarni qabul qilib oluvchi emas, balki bilim olishi, faollashishiga, mas'uliyat hissining oshishiga, o'quv jarayonining faol ishtirokchisiga aylanishiga alohida e'tibor berish, bo'lajak ijodkor pedagogning rivojlanishiga zamin yaratish masalasi yoritib berilgan.

Tayanch iboralar: talaba, ta'lim, kasbiy kompetentlik, ijodkorlik, ijodiy jarayon, qobiliyat, rivojlantirish, zaruriyat, ehtiyoj, motivatsiya, e'tibor, optimallashtirish.

Tursunova Shakhzoda Bakhromovna

PhD, Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences,
Teacher of Namangan State University

SPECIFIC CHARACTERISTICS OF DEVELOPING CREATIVE ABILITY AND MANAGEMENT SKILLS OF TECHNOLOGY EDUCATION TEACHERS

Abstract. In this article, special attention is paid to the preparation of future teachers of technological education for technological activities by developing their creative abilities, mastering their knowledge, activating, increasing their sense of responsibility as highly qualified specialists, where they become active participants in the educational process, and do not acquire ready-made knowledge, also highlights the issue of creating conditions for the development of the creative potential of the future teacher.

Key words: student, education, professional competence, creativity, creative process, abilities, development, necessity, need, motivation, attention, optimization.

Турсунова Шахзода Бахромовна

PhD, Доктор философии педагогических наук.
Преподаватель Наманганского
государственного университета

ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ И УПРАВЛЕНЧЕСКИХ НАВЫКОВ ПЕДАГОГОВ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Аннотация. В данной статье особое внимание уделяется подготовке будущих педагогов технологического образования к технологической деятельности путем развития их творческих способностей, овладению ими знаниями, активизации, повышению чувства ответственности как высококвалифицированных специалистов, где они становятся активными участниками образовательного процесса, а не усваивают готовые знания, также освещается вопрос создания условий для развития творческого потенциала будущего педагога.

Ключевые слова: студент, образование, профессиональная компетентность, творчество, творческий процесс, способности, развитие, необходимость, потребность, мотивация, внимание, оптимизация.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V3SI9Y2023N55>

Kirish. Bugungi kunda dunyo hamjamiyati hayot faoliyatining barcha soxalarida ko'p qirrali o'zgarishlar bo'lib o'tmoqda, bu esa o'z navbatida bo'lajak o'qituvchilarni shakllantirishga yangicha yondashuvni talab etadi. Butun dunyoda bo'lgani singari yurtimizda ham ta'lim maqsadlari sohasida kechayotgan o'zgarishlar, insonning ijtimoiy olamga kirishini ta'minlashga qaratilgan global masalalarga mos keladi. Xususan, ta'lim tizimini takomillashtirish hujjatlarida ijodkorlik sifatleri ta'lim mazmunini yangilashning muhim bir kontseptual holati deya e'tirof etilmoqda. Ta'lim tizimida ijodkorlik sifatlerini rivojlantirish uchun real hayotda va kasbiy amaliyotda asosiy kompetentligini ko'llash qobiliyatiga ega bo'ladigan texnologiya ta'limi yo'nalishlari kadrlarini tayyorlash zarur vazifalardan biridir. Mavzuning dolzarbligi. Mamlakatimizda samarali texnologiya ta'lim tizimini joriy etishga qaratilgan tub islohotlar natijasida bo'lajak texnologiya ta'limi o'qituvchilari ijodkorligini rivojlantirishning tashkiliy-pedagogik shartsharoitlari imkoniyatlari kengaytirilmoqda. Bo'lajak texnologik ta'limi o'qituvchilarining ijodkorligini rivojlantirishning amaldagi metodikasi va o'quv-uslubiy ta'minotini ilg'or yondashuvlar asosida takomillashtirish hamda o'zlashtirish natijalari mexanizmlarini ishlab chiqish dolzarb hisoblanadi. Ta'lim tizimining barcha bosqichlarida yoshlarning ijodiy iste'dodlarini rivojlantirishga katta e'tibor qaratish lozim. O'qituvchilarning asosiy vazifalaridan biri yoshlarning tashabbuslari, innovatsion g'oya va fikrlarini, iste'dod va iqtidorini o'z vaqtida ko'ra olish va uni ro'yobga chiqarish uchun ko'maklashishdan iboratdir. Yoshlardan ijodkorlik qobiliyati va boshqaruv mahoratini rivojlantirish orqali yuksak ma'naviyatli yetakchi yoshlarni tarbiyalash, ularni mamlakat taraqqiyoti va uning istiqboli uchun yo'naltirish talab etiladi. Bugungi kunda bo'lajak pedagogdan yangicha fikrlash, yangicha munosabatlar talab etilayotgan ekan, uning bilimdonligi qay darajada ekanligini tahlil qilish o'ta muhim sanaladi. Bunda albatta bo'lajak pedagogning kasbiy bilimdonligi va kompetentligi aloxida ahamiyat kasb etadi. [1; B.80-83.]

Mavzuga oid ilmiy manbalarning qisqacha tahlili. Avvalo, ijodkorlik deganda qo'lga kiritilgan yutuqlar tushuniladi. Ijodkorlik insonning shunday faoliyatiki, unda o'ziga xos yangi qadriyatlar yaratiladi, qilingan ijodiy jarayonning natijasi, mahsuli sifatida namoyon bo'ladi. Ya'ni bunda biror yangilik yaratiladi, yaratilgan yangilik orqali esa o'quvchi qobiliyati o'sadi, o'z shaxsiy fikrini bayon etib, u faollashadi. O'quvchi faollashdimi, demak u mustaqil fikr yuritadi, mantiqiy fikrlash orqali mustaqil tasavvurga ega bo'ladi. Olimlar M.Ochilov, N.Muslimov, B.Ziyomammedovlarning ijodkorlik masalasida turli qarashlari mavjud. Masalan, M. Ochilov "Muallim qalb me'mori" kitobida shunday berilgan:

- pedagogik faoliyatga qobiliyatli, ijodkor, ishbilarmon;
- umuminsoniy va milliy madaniyatni, dunyoviy bilimlarni mukammal egallagan, ma'naviy barkamol;
- O'zbekistonning mustaqil davlat sifatida taraqqiy etishiga ishonadigan, vatanparvarlik burchini anglagan, e'tiqodli fuqaro;
- ixtisosga doir bilimlarni, shuningdek psixologik-pedagogik bilim- va mahoratni mukammal egallagan;
- o'qituvchilik kasbini va bolalarni yaxshi ko'radigan, insonparvar, talabchan, adolatli, pedagogik odobli;

– erkin va ijodiy fikrlay oladigan, o'quvchilarni ulg'ayib yaxshi odam bo'lishiga ishonadigan, ularning shaxs sifatida rivojlanishiga ko'maklashadigan kishi bo'lmog'i kerak – deb ta'kidlaydi.

Taniqli olim N.A.Muslimovning e'tirof etishicha pedagogik ijodkorlikni quyidagicha darajalarga bo'lish mumkin :

● ijodkorlikning birinchi darajasi – auditoriyadagi talabalar bilan o'zaro elementar aloqalar va muloqotni o'rnata olish. Bunda pedagog talabalar bilan qayta aloqa o'rnatadi, o'zining ta'sirini o'tkazish asosida pirovard natijani ta'minlaydi, "o'rgangan metodikasi, o'rgangan va orttirgan" tajribasi asosida ish yuritadi.

● Ijodkorlikning ikkinchi darajasi – mashg'ulotlarda o'z faoliyatini optimallashtirish, rivojlantirishdan boshlanadi. bunda u o'ziga ma'lum bo'lgan mazmun, metod, shakllarni ustalik bilan tanlaydi va yangi maqsad sari intiladi.

● Ijodkorlikning uchinchi darajasi – evristik yondashuv o'qituvchi ijodiy, jonli muloqot asosida talabalar bilan samimiy muloqot qilish uchun muhit yaratadi.

● Ijodkorlikning to'rtinchi darajasi – bu pedagogning yuqori darajada to'liq mustaqil ijodiy muhitda ish yuritishi bilan xarakterlanadi. Ijodkorlikning bir qator sifatleri, atama va tushunchalari mavjud: [2; B.33.]

O'qituvchining so'nggi paytlarda oliygohlarda keng joriy qilinayotgan innovatsion texnologiyalarni qo'llash va uni hal etish istiqbollari dolzarb muammoga aylanmoqda. Buning sababi shuki, pedagogik faoliyatga xos bo'lgan kasbiy bilimga ega bo'lishi, mustaqil pedagogik faoliyatga va ijtimoiy munosabatlarga, shu jumladan pedagogik jamoa tarkibida ham tayyorlash va moslashtirish kerak. Kasbga yo'naltirib o'qitishda innovatsion texnologiyalarni qo'llash, yaratish va ularni boshqarish, orqali ta'lim va tarbiyaning bugungi dolzarb vazifalarni hal qilib beradi. Shu boisdan ham pedagogik innovatsiyalarni izlab topish o'rganish, tahlil qilish orqali eng ko'p samara beradiganini tanlab olish va ularni amaliyotga qo'llash tartibini belgilash maqsadga muvofiqdir. SHuning uchun o'qituvchi talabani faollashtiradigan, o'zi va o'rganuvchi uchun qulay bo'lgan yo'llarni, usul va uslublar, o'qitish shakllari va vositalarni izlaydi, ularni takomillashtiradi.

Jamiyat hozirgi kunda o'qituvchining shaxsiga qo'yadigan talablardan biri bu uning ijodiy faolligi, kasbiy mahoratini ro'yobga chiqarishga ijodiy yondashish, ijodiy o'zini o'zi rivojlantirish ko'nikmalarining mavjudligidir. Zamonaviy sharoitda har bir o'qituvchi o'zida quyidagi pedagogik qobiliyatlarni tarbiyalay olishi kerak

- 1) diqqatni faol torta olish qobiliyati;
- 2) hissiy sezgirlik (texnologikiy ziyraklik, boshqalarga hamdard bo'la olish, ichki sezgiga ega bo'lish);
- 3) harakatchanlik, ta'lim jarayoni ishtirokchilariga irodaviy ta'sir ko'rsatish va ishontirish qobiliyatiga egalik;
- 4) hissiy barqarorlik (o'z-o'zini tuta bilish, o'z-o'zini boshqarish, o'z-o'zini nazorat qilish);
- 5) kelajakni maqbul holda bashoratlay bilish;
- 6) texnologikiy mustaqillik, ijodiy qobiliyatga egalik. Iste'dod faqat shaxsning individual rivojlanishiga yordam beradigan sharoitda rivojlanadi va shakllanadi. Ushbu shartlar hamma narsa o'quv jarayonini tashkil etishga, uning yaxlitligiga yo'naltirilishi kerakligini anglatadi, bunda barcha fanlar insonning ijodiy salohiyatini faollashtiradi, uning ma'naviy kuchini, ijodiy

ishtiyosini uygʻotadi, bunda har qanday mavzuni oʻqitish usuli tayyor bilimlarni passiv idrok etishni istisno qiladi. Oʻqituvchilarining ijodiy shaxsiyati va uning talabalarining ijodini rivojlantirishga qaratilganligi talabalarning gʻayrioddiy vaziyatlarda samarali fikrlashga va oʻziga xoslikni namoyish etishiga kafolat beradi.

Asosiy qism. Hozirgi kunda oʻqituvchi talabaning ijodiy rivojlangan shaxsini shakllantirish va rivojlantirishga bogʻliq boʻlgan asosiy faol vositaga aylanmoqda. SHuning uchun boʻlajak texnologiya taʼlimi oʻqituvchisi birinchi navbatda oʻzi ijodkor, keng miqyosli fikrlaydigan, ijodiy, bilimdon boʻlishi kerak. SHu munosabat bilan boʻlajak oʻqituvchining shaxsiga yuqori talablar qoʻyilishi kerak. Bu oʻqituvchining oʻz faoliyatiga boʻlgan munosabati bizning kelajagimiz qanday boʻlishini belgilaydi. Zamonaviy sharoitda oliy taʼlim muassasalarida boʻlajak texnologiya taʼlimi oʻqituvchilarini texnologik va pedagogik tayyorlashning asosiy maqsadi mustaqil ijodiy tafakkurga ega boʻlgan kadrlar tayyorlashdir. Faqatgina maxsus bilimlarga ega boʻlish yaxshi bitiruvchini tayyorlash uchun yetarli emas, shaxsning intellektual kompetentlikka ega boʻlishi, ijodiy salohiyatiga egalik darajasini hisobga olish kerak. Bizning fikrimizcha, bularning barchasi boʻlajak oʻqituvchilarni tayyorlashda aks ettirilgan boʻlishi kerak, ularning faoliyati ijodkorlik, oʻziga xoslik va ijodiy salohiyatsiz amalga oshirib boʻlmaydi. Oliy taʼlim - bu tsivilizatsiyalashgan rivojlanishning yuqori bosqichida yangi bilimlar timsoli boʻlib, unda berilgan bilimlarning toʻliqligi bilan tavsiflanadi. Oliy taʼlim tadqiqot va oʻqitishning birligi bilan ajralib turadi. Bu yerda oʻqituvchi faol tadqiqotchi, talaba esa ushbu ishda faol ishtirok etadi. Oliy taʼlim muassasalari talabalari oʻzlari tahsil olayotgan taʼlim yoʻnalishlari boʻyicha chuqur bilimga ega boʻlishlari kerak, ushbu bilimlarni motivatsiya, oʻziga xoslik va fikrlash ravonligi bilan bir qatorda muayyan pedagogik shartlarga rioya qilgan holda ogʻzaki boʻlmagan ijodkorlikni rivojlanishiga olib keladigan ijodiy oʻzini namoyon qilish uchun asos sifatida ishlatish lozim. Faqatgina fikrlashda oʻziga xoslik va ravonlikni namoyish etish uchun maxsus bilimlar yetarli emas, talabalarni nafaqat ijodiy faoliyatga, balki umuman oʻqitish, kelajak texnologikiga ijobiy munosabatda boʻlish uchun yuqori darajadagi motivatsiyaga ega boʻlishi kerak. Shu sababli, bitiruvchilarning amaliy faoliyati uchun maʼlum fanlarning ahamiyati toʻgʻrisida asosli tushuntirish zarurligini tushunamiz. Ushbu individual jihatlar, shuningdek texnologikga boʻlgan munosabat oʻqituvchi taʼlimi bakalavrlarining ijodiy rivojlanishiga taʼsir qiladi. Mamlakatdagi mavjud vaziyat pedagogik faoliyatga qobiliyatli talablarni jalb qilish taqozo etmoqda, ularning mazmuni va asosiy maqsadi shaxsga yoʻnaltirilgan taʼlim boʻlishi maqsadga muvofiqdir.. Va bu jamiyat yosh avlodni hayotga tayyorlashga ishonadigan mutaxassislar xarakteridagi jiddiy oʻzgarishlarga olib keladi. Ijodkorlik yangi vaziyatni tanish vaziyatda koʻrish va uni hal qilish yoʻllarini, texnologik pedagogik faoliyatning allaqachon maʼlum boʻlgan usullarini mustaqil ravishda birlashtirish va oʻzgartirish qobiliyatini oʻz ichiga oladi. Boʻlajak texnologiya taʼlimi oʻqituvchilarini tayyorlashning oʻziga xos xususiyatlari oʻquv jarayonida oʻz oʻrnini qoldiradi. Oʻqituvchining texnologik salohiyatidan tashqari, uning nostandart, ijodiy vazifalarni hal qilish qobiliyati alohida ahamiyatga ega. Bu ogʻzaki yoki ogʻzaki ijodni rivojlantirishda namoyon boʻlgan boʻlajak texnologik taʼlimi oʻqituvchilarini tayyorlashda oʻquv jarayonining ijodiy tarkibiy qismini kuchaytirishni talab qiladi. Boʻlajak texnologik taʼlimi oʻqituvchilari qanday boʻlishi, mashgʻulotning turidan qatʼiy nazar, ijtimoiy ahamiyatga ega boʻlgan qarorlarni qabul qilishi kerak, Ushbu omillar reproduktiv yoʻnaltirilgan texnologik taʼlimni shaxsiy va ijodiy yoʻnaltirilgan taʼlimga almashtirish zaruriyatini keltirib chiqardi. Bunday talabalar nafaqat

texnologik ta'limdagi doimiy o'zgarishlarga tezda javob beradilar, balki ularni yangi intellektual muammolarni hal qilishdan hayotiy ma'naviy qoniqish uchun imkoniyat deb bilishadi. SHu munosabat bilan, bo'lajak texnologik ta'limi o'qituvchilari ko'p jihatdan og'zaki ijodga ega bo'lishi kerak. Bo'lajak texnologik ta'limi o'qituvchilari ijodkor bo'lishi kerak, chunki u yangi narsalarni yaratadi, har kungi narsalarni odatiy bo'lmagan, avvalgi tasavvurda bo'lmaydigan qilib o'zgartiradi. Zamonaviy sharoitda, ayniqsa bo'lajak texnologik ta'limi o'qituvchilari nafaqat ijtimoiy madaniy tajribaning bilimdoni bo'lishlari, balki faoliyatning yangi yo'nalishini kashf etishga tayyor bo'lishlari kerak. O'qituvchilik kasbi vakillari ijodkor bo'lishlari kerak, chunki ular o'zlarining ta'lim va kasbiy faoliyati jarayonida o'zlarining ijodiy salohiyatlarini yuzaga chiqarish uchun doimo imkoniyatga ega bo'ladilar. Agar ijodkor shaxsning xususiyatlariga murojaat qilsak, ular bo'lajak texnologik ta'limi o'qituvchilari shaxsiyatida albatta bo'lishi kerakligini ta'kidlash mumkin. Ijodkorlik tashqi muhitdagi nozik o'zgarishlarga, ya'ni voqelik va "hissiy madaniyat" idrokining nozikligiga, estetik yo'naltirilganlik va do'stlikka nisbatan alohida sezgirlikni anglatadi. Ushbu fazilatlar bo'lajak texnologik ta'limi o'qituvchilarining kasbiy faoliyatida zarurdir. Ko'p jihatdan, ijodkorlik jarayoniga asoslangan - bu allaqachon ma'lum bo'lgan bilim va tasvir elementlarining yangi g'ayrioddiy xarakterida ifodalanishi, mohiyatiga ko'ra, ushbu yo'nalish talabalari ish jarayonida nima qilishlarini anglatadi. [3; B.347.] Ular badiiy fanlarni o'rganishda yangi loyihalarni yaratish jarayonida o'zlarining ijodiy qobiliyatlariga murojaat etadilar, nafaqat natijadan, balki o'zlarining ish jarayonida ham o'zlarining texnologik sohalarida yangi usullardan foydalanib zavq olishadi. Ushbu yo'nalish bo'yicha talabalarni o'qitishning asosiy ahamiyati ularning ehtiyojlari va o'rganilganidan tashqariga chiqish imkoniyatlarini shakllantirish, o'z-o'zini rivojlantirish qobiliyati, hayot davomida doimiy va moslashuvchan mustaqil ta'lim olishdir. Bo'lg'usi o'qituvchini tayyorlash va tarbiyalashda uning o'zini mustaqil fikrlovchi, mustaqil ta'lim oluvchi, o'z faoliyatini mustaqil tashkil eta oladigan, o'z-o'zini nazorat qila oluvchi, o'z-o'zini rivojlantiruvchi, o'z shaxsiy pozitsiyasiga ega bo'lgan shaxs sifatida shakllantirmoq kerak. Pedagogik ijodkorlik va pedagogik mahorat tushunchalari bir-biriga yaqin bo'lsada, ular bir ma'noga ega emas. Pedagogik mahorat egasi o'z kasbini yuqori darajada egallab olgan kasb ustasi va katta tajriba orttirgan shaxsdir. Ijodkorlikda esa yosh, o'z ishini endigina boshlagan o'qituvchi ham bo'lishi mumkin, ammo u hali mahorat egasi emas¹. Ijodkor shaxs ijodkor o'qituvchi bo'la oladi. Ijodkor shaxs oliy o'quv yurtida va pedagogik jamoa muhitida shakllanishi mumkin. Ijodkor shaxs bo'lish mustaqil ta'lim olish, ijodiy tinimsiz mehnat qilish bilan bog'liq. [4; B.45.] U uzluksiz ta'lim olish asnosida yuqori darajadagi professionalizmlilik shaxsga aylanadi. Ijodkor pedagoglar avlodining shakllanishi ta'limni kreativ innovatsion rivojlanishiga olib keladi. Yangi avlod o'qituvchisi pedagog-izlanuvchi, pedagog-ijodkor bo'lib, o'z pedagogik faoliyatida ijodkor shaxsni tayyorlashi talab etiladi. Umuman olganda, ijodkor o'qituvchi yangicha yondashuv va yangi g'oyalar asosida yangicha bilim, yangicha tajribalarni ta'limga tatbiq etadi. Ilmiy yangiligi. Ijodkorlik yangi, ilgari mavjud bo'lmagan narsalarni yaratishga yo'naltirilishi bilan belgilanadi. SHu o'rinda: Bo'lajak texnologiya ta'limi o'qituvchilarida ijodkorlikni rivojlantirishning o'ziga xos xususiyati sifatida, talabalarning fikrlashi, ongi va shaxsiyatida sifat jihatidan o'zgarish zarur. Ijodiy faoliyat jarayonida nafaqat ijodkorlik, balki bo'lajak o'qituvchilar uchun xayol, fantaziya, hissiy sezgirlik va hamdardlik kabi zarur fazilatlar rivojlanadi. Bo'lajak texnologiya ta'limi o'qituvchilari ta'lim jarayonida aniq talablar bilan cheklanib qolmasligi kerak, u ko'p qirrali, har xil fikrlashni rivojlantirish uchun

yetarli, zamonaviy badiiy ufqlari, zamonaviy o'qituvchiga o'z mavzusini ijodiy egallashi uchun zarurdir. [5; B.20.] Bo'lajak texnologik ta'limi o'qituvchilarini o'qitishning asosiy g'oyasi yangi, o'zgaruvchan voqelikda ijodiy o'zini o'zi belgilash va o'zini o'zi amalga oshirishga qodir bo'lgan, ta'lim va ijod mazmunining o'ziga xos tajribasini yaratishga qodir ijodkor, o'qituvchi-tadqiqotchi shaxsini rivojlantirishdir. Bo'lajak texnologik ta'limi o'qituvchilari faoliyatida kasbiy ahamiyatga ega bo'lgan shaxsiy fazilatlar va qobiliyatlarning, kasbiy bilim va ko'nikmalarning o'sishi, shakllanishi, birlashishi va amalga oshirilishi ahamiyatlidir. Ijodkor o'qituvchini tayyorlash va uning yordami bilan jarayonning samaradorligini oshirish bo'lajak texnologik ta'limi o'qituvchilari ijodkorligini rivojlantirish bevosita o'quv jarayonida zarurdir. Faqatgina ijodkor o'qituvchi talabalarning ijodini shakllantirishi va rivojlantirishi mumkin. O'qituvchi talabalarning kasbiy faoliyatda ijodkorlikni rivojlantirish faoliyat motivlarini rag'batlantirishga alohida e'tibor qaratishi kerak. Bo'lajak texnologik ta'limi o'qituvchilaridan nafaqat yuqori darajadagi maxsus bilim va ko'nikmalarni talab qilinadi, balki ijodkorlik qobiliyati ham talab qilinadi, chunki kasbiy va pedagogik faoliyat faqat ijodiy jarayonda rivojlanadi. [6; B.18.] Axir, ijodkorning mehnati natijasida yaratilgan ob'ektlar o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, alohida e'tibor va idrokni talab qiladi. Bo'lajak texnologik ta'limi o'qituvchilari o'quv materialni loyihalash va ijodiy ishlov berish kabi asosiy ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak

Bo'lajak texnologiya ta'limi o'qituvchilari ijodkorligini shakllantirish orqali oliy ta'lim ularga kasbiy faoliyatida muhim vazifani - o'z loyihalarida ishlab chiqarishning ham texnologik imkoniyatlarini, ham jamiyatning ehtiyojlarini oldindan ko'ra bilish qobiliyatini hal qilishga yordam beradi.

Xulosa. Bo'lg'usi pedagoglarning ijodkor, yuqori malakali texnologik egasi bo'lishida, talabaga o'quv-tarbiya jarayonida unga nafaqat ob'ekt sifatidagina qaralishidir. Ya'ni talaba tayyor bilimlarni qabul qilib oluvchi emas, balki bilim olish, o'zlashtirishda sub'ekt sifatida qaralishi zarur. Ta'lim jarayonida talabaning faollashiga, mas'uliyat hissining oshishiga, o'quv jarayonining ishtirokchisiga, mustaqil ta'lim ola bilish ko'nikmasini shakllantirishga alohida e'tibor berish, bo'lg'usi ijodkor pedagogning shakllanishiga zamin yaratiladi. Bo'lajak texnologik ta'limi o'qituvchilari o'z bilimko'nikma malakalarini oshirishni muntazam ravishda ijodkorlik izlanishlari shaklida tashkil etishi va ma'lum maqsadga yo'naltirishi zarur. Bunda:

- ijodkorlik sifatlarini o'zlarida shakllantirishlari;
- ijodiy izlanishlar jarayonini boshqarishga moyil bo'lishi;
- ijodkorlik bo'lajak o'qituvchining pedagogik, psixologik va nazariy tayyorgarligiga

bog'liq bo'lishini esda tutishi lozim. Bo'lajak texnologik ta'limi o'qituvchilari bir vaqtning o'zida ham individ, ham ijodkor, ham shaxs shu bilan birga sub'ekt xisoblanadi. Albatta bu to'rt ko'rsatgich birdek uzluksiz taraqqiy etishi, shakllanishi va uzluksizlikda takomillashib borishini ta'minlash lozim. Bunday holat tizimli yondashuv asosida bo'lg'usi o'qituvchini professional pedagog sifatida maxsus g'oyaviy hamda ijtimoiy tayyorgarlikka ega bo'lgan individual yetuk shaxs bo'lib shakllanishiga xizmat qiladi. Bu esa, o'z navbatida, yuqori salohiyatli, raqobatbardosh o'qituvchilarning yangi avlodini tayyorlashga katta imkoniyatlarni beradi.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Muslimov N.A. Bo'lajak kasb ta'limi o'qituvchilarini kasbiy shakllantirish / Monografiya. – T.: “Fan”, 2004.
2. Muslimov N.A. va boshqalar. Kasb ta'limi o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini shakllantirish texnologiyasi / Monografiya. – T.: “Fan va texnologiya” nashriyoti, 2013.
3. Muslimov N.A. Oliy ta'lim muassasalari professor-o'qituvchilarning malakasini oshirish texnologiyalari. Monografiya, “Fan” nashriyoti, 2011.
4. Ochilov M. Muallim - Qalb me'mori. – Toshkent: “O'qituvchi”, 2001.
5. Sh.B.Tursunova “O'qituvchi kasbiy kompetentligini shakllantirish omillari” T.N.Qori Niyoziy nomidagi O'zbekiston Pedagogika fanlari ilmiy tadqiqot instituti “UZLUKSIZ TA'LIM” ilmiy uslubiy jurnal
6. Sh.B.Tursunova “Texnologik ta'lim sifatini oshirishda bo'lajak o'qituvchi kasbiy kompetensiyasining o'rni” “Ijodkor o'qituvchi” Ilmiy uslubiy jurnal

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 5/9 (3) – 2023

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).